

АДМІНІСТРАТИВНО- ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО НАГЛЯДУ У СФЕРІ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Володимир Євстахійович ЧЕРНЯВСЬКИЙ,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Адміністративно-правовий механізм нагляду у сфері лісового господарства України є ключовим інструментом забезпечення ефективного управління та збереження лісових ресурсів. Лісові екосистеми виконують важливу екологічну, економічну та соціальну функцію, що потребує належного регулювання з боку держави. В сучасних умовах Україна стикається з викликами, пов'язаними з незаконною вирубкою лісів, деградацією лісових масивів та недоліками в системі державного контролю. Тому вивчення проблем та перспектив розвитку адміністративно-правового механізму нагляду є актуальним завданням.

Проблеми адміністративно-правового нагляду у сфері лісового господарства України є надзвичайно актуальними в контексті забезпечення екологічної безпеки та сталого використання природних ресурсів. Ефективний контроль за дотриманням законодавства у цій сфері покликаний запобігти деградації лісів, але на практиці існує низка суттєвих перешкод, які ускладнюють реалізацію цих завдань. Одна з головних проблем полягає в недосконалому нормативно-правовій базі. Сучасне законодавство України у сфері лісового господарства часто виявляє прогалини, суперечності та дублювання функцій між різними органами влади, що спричиняє хаос у процесі нагляду та знижує його ефективність. Зокрема, недостатньо чітко визначені повноваження між центральними та місцевими органами влади, що веде до невідповідності їхніх рішень та браку координації у діях. Важливою проблемою є також корупційні ризики, які часто виникають на всіх етапах здійснення контролю. Незаконна вирубка лісів та інші види порушень часто залишаються непоміченими або покриваються за рахунок корумпованих посадовців, що підриває довіру до органів влади. Відсутність прозорості у процесах видачі дозволів на лісокористування та проведення інспекцій створює додаткові умови для зловживань, а слабка відповідальність за такі порушення лише посилює ситуацію. Порушники нерідко користуються можливістю уникнути відповідальності через неефективне застосування санкцій, що демонструє низький рівень правозастосування в цій сфері. Ще однією проблемою є недостатня кадрова забезпеченість та професійна підготовка фахівців, які здійснюють адміністративно-правовий нагляд у сфері лісового господарства. Часто інспектори не володіють необхідними навичками та знаннями для проведення ефективних перевірок, що значно знижує якість нагляду. Відсутність систематичних програм підвищення кваліфікації, зокрема у сфері використання сучасних технологій моніторингу, обмежує можливості ефективного виявлення порушень та

своєчасного реагування на них. Це стає особливо критичним в умовах швидких змін у законодавстві та технологіях. Недосконалість технічного забезпечення є ще одним чинником, який негативно впливає на ефективність адміністративного нагляду. Сучасні системи моніторингу, такі як геоінформаційні системи, супутникові знімки та дрони, використовуються недостатньо через брак фінансування або відсутність належної технічної підтримки. Це призводить до того, що нагляд здійснюється застарілими методами, які не завжди дозволяють виявити порушення вчасно та запобігти їх поширенню. Окремо варто зазначити проблему низького рівня громадської участі у процесах нагляду. Громадські організації та місцеві громади можуть стати важливими союзниками у боротьбі з незаконною вирубкою лісів та іншими порушеннями, однак їхній потенціал не використовується повною мірою. Відсутність механізмів залучення громадськості до моніторингу та контролю за лісокористуванням знижує ефективність адміністративно-правового нагляду, оскільки держава втрачає можливість отримувати додаткову інформацію про порушення на місцях.

На нашу думку, проблеми адміністративно-правового нагляду у сфері лісового господарства України є багатограними та потребують комплексного підходу для їх вирішення. Це включає реформування нормативно-правової бази, посилення відповідальності за порушення, підвищення професійної підготовки фахівців, покращення технічного забезпечення та активізацію громадської участі. Тільки за умови реалізації всіх цих заходів можна забезпечити ефективний нагляд та збереження лісових ресурсів України для майбутніх поколінь.

Перспективи вдосконалення адміністративно-правового механізму нагляду у сфері лісового господарства України мають важливе значення для забезпечення збереження та раціонального використання лісових ресурсів країни. Одним із ключових напрямів удосконалення є реформування нормативно-правової бази. Необхідно створити сучасні, чіткі та узгоджені норми, які регулюватимуть діяльність органів державного нагляду. Це дозволить усунути прогалини в законодавстві та забезпечити ефективну координацію між центральними та місцевими органами влади. Зокрема, важливо уточнити їхні повноваження та обов'язки, що сприятиме уникненню дублювання функцій та забезпечить узгодженість дій у сфері контролю за лісокористуванням. Запровадження цифрових технологій є ще однією перспективою для покращення наглядових функцій у сфері лісового господарства. Використання геоінформаційних систем (ГІС), супутникового моніторингу та дронів дозволить значно підвищити точність та оперативність контролю. Це забезпечить можливість своєчасного виявлення незаконної вирубки лісів та інших порушень, а також спростить процес збору доказів. Впровадження електронних баз даних та автоматизованих систем обробки інформації сприятиме підвищенню прозорості та зниженню корупційних ризиків у процесах нагляду, оскільки зменшить кількість паперової документації та людського фактора. Важливим напрямом розвитку є також підвищення професійного рівня працівників, залучених до здійснення нагляду у сфері лісового господарства. Це включає проведення регулярних тренінгів та навчальних програм з використання сучасних методів моніто-

рингу, а також з вивчення новітніх змін у законодавстві. Міжнародна співпраця у сфері збереження лісів відкриває нові можливості для покращення нагляду за лісовим господарством. Участь у міжнародних екологічних програмах та угодах сприяє залученню додаткових ресурсів та впровадженню новітніх технологій моніторингу. Спільні проєкти з міжнародними екологічними організаціями дозволяють отримувати актуальну інформацію про стан лісів та використовувати її для прийняття управлінських рішень на національному рівні. Це може включати фінансову підтримку для придбання сучасного обладнання та технічних засобів для моніторингу лісових масивів. Посилення громадського контролю також є важливою перспективою для вдосконалення нагляду. Залучення громадських організацій та місцевих громад до процесу моніторингу лісових ресурсів сприятиме зменшенню корупційних ризиків та підвищенню прозорості діяльності державних органів. Впровадження механізмів взаємодії з громадськістю, таких як створення відкритих платформ для подання скарг та повідомлень про порушення, дозволить залучити громадян до захисту лісових ресурсів та підвищить рівень довіри до органів влади. Розвиток партнерства між державним та приватним секторами також може сприяти підвищенню ефективності адміністративно-правового нагляду. Співпраця з бізнесом у сфері впровадження екологічно чистих технологій та раціонального використання лісових ресурсів сприятиме збереженню лісів та розвитку сталого лісокористування. Це може включати стимулювання приватних інвестицій у заходи з охорони лісів та використання сучасних технологій для моніторингу стану лісових масивів. Ми вважаємо, що вдосконалення адміністративно-правового механізму нагляду у сфері лісового господарства України потребує системного підходу, що включає реформування законодавства, цифровізацію процесів, підвищення кваліфікації фахівців, міжнародну співпрацю та активне залучення громадськості. Реалізація цих заходів сприятиме збереженню лісових ресурсів та забезпечить екологічну стійкість України, створюючи передумови для розвитку ефективного управління у цій важливій сфері.

Узагальнюючи результати дослідження, слід підкреслити, що вдосконалення адміністративно-правового механізму нагляду у сфері лісового господарства України є необхідною умовою для забезпечення сталого розвитку та збереження лісових ресурсів. Виявлені проблеми, такі як недосконалість нормативно-правової бази, корупційні ризики та недостатній рівень професійної підготовки фахівців, вимагають комплексних заходів для їх подолання. Впровадження сучасних технологій моніторингу, удосконалення законодавства та активізація громадського контролю є перспективними напрямками, які сприятимуть підвищенню ефективності нагляду. Додатково важливо враховувати міжнародний досвід та розвивати співпрацю з іншими країнами, що дозволить впровадити інноваційні рішення та забезпечити високий рівень контролю за використанням лісових ресурсів. Такий підхід забезпечить комплексний захист лісових масивів, сприятиме зменшенню негативного впливу на екосистеми та створить передумови для сталого розвитку лісового господарства в Україні.